

Vid jul och nyår,

Tvenne skildringar ur folklivet.

II.

Nyårskalas.

Peter Qvist var den ende skomakaren i en af södra Smålands största och folkrikaste byar. Desslikes var han en man, som skötte sig och hade stort förtroende just för den orsakens skull. En skomakare är just icke någon betydande person i samhället, tycker man; men så tyckte icke Peter Qvist, och slutligen bragte han det derhän, att andra måste tycka detsamma. Se här skälet: Peter Qvist som varit i andra klassen i skolan, hade derunder, såsom han själf påstod, och ingen vågade betvifla, fattat håg för "vetenskaperna", samt höll sig med en tidning, den han noga studerade från början till slut. Så läste han också om arbetarestrejckerna både i England och här, och vipps genomför den tanken hans förslagna hufvud: Skulle inte jag kunna göra på samma sätt? Sagdt och gjord! Peter Qvist svor vid alla läster, som hängde på hans vägg, att hans båda fiender, en smed och en hälftenbrukare skulle få gå utan stöflar öfver julen. Så hände också. Förgätves bestormades skomakaren-konstnären med böner och löften om högre betalning; han var obeveklig. Han kunde också sätta sig på sina höga hastar, ty på två mils omkrets fans ingen, som kunde tåla med honom.

Men detta trots alstrade naturligtvis ovilja icke blott hos smeden och hälftenbrukaren, utan äfven hos alla andra. På en lekstuga talades mycket derom, och byns ungdom beslöt nästan enhälligt att qväsa den sturske Peter Qvist. Denne skrattade likväl åt hotelserna och fortfor att vara lika morsk.

Så kom till honom genom Posttidningen, som han ibland lånade af länsmannen, i vederlag hvarför han alltid lät pruta med sig, den under-

rättelsen, att en hans moster, som bodde långt uppe i Norrland, afsomnat och lemnat efter sig omkring ett tusen riksdaler. Till denna förmögenhet var Peter Qvist ende arfvingen.

Det var en vårväll han läste denna notis i "Postgumman." Genast slog han den halffärdiga stöfveln i väggen, ref sig några gånger i den lurfviga peruken, och sprang derpå upp, i det han utropade:

— Det ska' f—n sitta här längre. — Och så sjöng han i glädjen, ty han egde en stark och klar stämma, ur Tegnér's "Flyttfoglarne", — mot norden, mot norden!

Redan samma afton viste hvarenda mensklig varelse i byn, att Peter Qvist var egare till ett tusen riksdaler. Aldrig förut hade bondgubbarne nickat så vänligt, eller tagit af sig mössan så djupt för skomakaren, som nu; aldrig tillförne hade "jäsentornas" småleende varit så talande, och när vördig prosten mötte Peter Qvist sade han till och med:

— Lycka till, Peter Qvist. Nu skall du väl sätta upp en ordentlig skobutik och verkstad?

— Tror jag, det, ljöd Peters stolta svar. — Och så skall jag ta en gesäll från Stockholm, för se der förstår man sig på konsten och følger med sin tid.

Dagen derefter stängde Peter Qvist sin stugdörr med dubbla lås och vandrade med renseln på ryggen till Kalmar, hvarifrån han med första lägenhet reste till Norrland. Hans uppträdande der, då han "tog arf", tillhör icke denna berättelse. Nog af, efter tre månaders bortvaro hemkom han en lördagskväll mot jultiden, fann allt oförändradt i sin stuga, lade sig förnöjd och vaknade som andra menniskor på söndagsmorgonen.

På kyrkbacken hade menigheten församlat sig. Ingen viste af Peter Qvists hemkomst förr, än han plötsligen uppträdde, fin som en riktig herreman och med knarrande skor, köpta i Stockholm, på fötterna. Han var inte lite stolt nu, den hyggliga Peter Qvist, och säkerligen har ingen med mera tillfredsställelse mottagit helsningarne än han. Frågor ordentligt haglade och besvarades, ty Peter Qvists företrädare bestod icke endast i att kunna göra goda skodon, utan

äfven, och kanske förnämligast, i en viss munvighet, som mången gång till och med satte byns käringar i förlägenhet.

I kyrkan hade Peter Qvist fordom alltid varit belåten med den anspråkslösa platsen under läktaren, men i dag gick han rak och stel stora gången framåt, samt tog plats i bänken bakom prestgårdsbänken. Han hade ju ett tusen riksdaler på fickan och det till och med i Riksbankens nya "hundror", icke behöfde han då krusa för någon, tyckte han. Under predikans lopp kom vördig prosten, om af en händelse eller icke, det lemna vi derhän, att tala om det orätta uti att yfvas öfver verldsliga egodelar, såsom varande förgängliga.

Det der är troligen en pik åt mig, — tänkte Peter Qvist och vred på manschetterna, köpta vid Drottninggatan i Stockholm, — men jag sätter mig öfver sådana småsaker.

Detta sista uttryck, som föll honom särdeles i smaken, hade han under sin vistelse i hufvudstaden lärt sig i Berns' salong, der han alltid var den förste att applådera hvarje musikknummer.

Under hemgåendet från kyrkan fattade Peter Qvist ett viktigt beslut: han föresatte sig nemligen att ställa till nyårskalas så fint som möjligt, och kom dervid öfverens med sig själf, att till denna fest icke inbjuda hvarken smeden eller hälftenbrukaren. Hur var det också möjligt för dem att gå på kalas, när de voro utan stöflar! De gamla voro utslitna och Peter Qvist obeveklig.

I alla stugor i byn talade man om Peter Qvists nyårskalas, och mången fager jänta gjorde sig deraf vissa förhoppningar. Som en bomb nedslag för den skull den underrättelsen, att till kalaset icke skulle bjudas något fruntimmer; Peter Qvist kunde icke med qvinfolk hette det.

— Så'n oförsäkamd skomakare, — hette det i korus. — Nu skall man tro, att han är stursk se'n han fått ett tusen riksdaler! Men vänta bara!

Peter Qvist log åt käringarnes vrede och styrde i ordning festen. Ändtligen randade